

Způsoby vypovídání o Bohu podle Dionysia Areopagity

(1) *afirmativní theologie* (καταφατική θεολογία, resp. θέσις)

- a) *rozlišená jména* (τὰ διακεκριμένα) – vypovídají se pouze o jednotlivých osobách božské Trojice a nejsou zaměnitelná – jsou založena na zjevení skrze Písmo (srv. DN 2,3) ⇒ vlastní jména božských osob odpovídající vnitrotrojční diferenci: „nadbytná označení Otce, Syna a Ducha svatého“ (τὸ πατρὸς ὑπερούσιον ὄνομα καὶ υἱοῦ καὶ πνεύματος) + výpovědi vztahující se k inkarnaci: „lidská existence vtěleného Syna“ (ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰησοῦ παντελῆς καὶ ἀναλλοίωτος ὑπαρξίς)
- b) *sjednocená jména* (τὰ ἡνωμένα τῆς ὅλης θεότητος) – vypovídají se o celém božství, ale mohou být vypovídána i o jednotlivých osobách Trojice (srv. DN 2,3) = výpovědi o Bohu jakožto univerzální příčině (τὰ αἰτιολογικά) ⇒ inteligibilní jména (νοητὰ θεωνυμῖαι) ⇒ vypovídají se se zřetelem k „dobročinným vyjitím thearchie“:
DN 4: dobro (ἀγαθόν, ἀγαθότης), světlo (φῶς), krása (καλόν), láska (ἔρως, ἀγάπη);
DN 5: jsoucnost, resp. bytí (οὐσία, ὦν, ὄντως ὄν, εἶναι);
DN 6: život (ζωή);
DN 7: moudrost (σοφία), resp. *intelekt* (νοῦς), slovo (λόγος), pravda (ἀλήθεια);
DN 8: moc (δύναμις), spravedlnost (δικαιοσύνη), spása (σωτηρία), vykoupení (ἀπολύτρωσις);
DN 9: velké/malé (τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν), totéž/jiné (τὸ ταῦτόν καὶ ἕτερον), podobné/nepodobné (τὸ ὅμοιον καὶ τὸ ἀνόμοιον), klid/pohyb (ἡ στάσις καὶ ἡ κίνησις), stejné (ἴσον);
DN 10: vševládoucí (παντοκράτωρ), starší dnů (παλαιός ἡμερῶν), věčnost/čas (αἰὼν, χρόνος);
DN 11: mír (εἰρήνη);
DN 12: svatý svatých (ἅγιος ἁγίων), král králů (βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων), pán pánů (κύριος τῶν κυρίων), bůh bohů (θεός τῶν θεῶν), prozřetelnost (πρόνοια);
DN 13: dokonalé (τέλειον), jedno (ἓν).

- (2) *symbolická theologie* (συμβολική θεολογία) – aplikuje na božství zdánlivě nepatřičné obrazy pocházející z nejnižších oblastí smyslově vnímatelného světa:
Ep. 9: hněv (ὀργή), zármutek (λύπη), přísahy (ὄρκοι), lítost (μεταμέλεια), kletby (ἄραϊ), zloba (μῆνις), vytáčky (σοφίσματα), opilost (μέθη), spánek (ὑπνόν), probuzení (ἐγρήγορσις) atd.

- (3) *negativní theologie* (ἀφαίρεσις) = výpovědi o Bohu jak je sám v sobě ⇒ upírá Bohu jména, která mu přisuzuje afirmativní (i symbolická) theologie:
⇒ MT 5: není velikost ani malost (οὔτε μέγεθος οὔτε σμικρότης), ani stejnost ani nestejnost (οὔτε ἰσότης οὔτε ἀισότης), ani podobnost ani nepodobnost (οὔτε ὁμοιότης οὔτε ἀνομοιότης), ani v klidu ani v pohybu (οὔτε ἔστηκεν οὔτε κινεῖται); není mocí (οὔτε δύναμις); není světlem (οὔτε φῶς); nežije ani není život (οὔτε ζῆ οὔτε ζωή); není jsoucnost, resp. bytí (οὔτε οὐσία); není věčnost ani čas (οὔτε αἰὼν οὔτε χρόνος); není pravda (οὔτε ἀλήθεια); není moudrost, resp. myšlení (οὔτε σοφία); není jedno ani jednota (οὔτε ἓν οὔτε ἐνότης); není božství ani dobrota (οὔτε θεότης οὔτε ἀγαθότης); není ani duchem ani synovstvím ani otcovstvím (οὐδὲ πνεῦμά ἐστιν οὔτε υἰότης οὔτε πατρότης)

